

"המעט הוא אם רב"

השבוע בפרשה נצטוונו בשתיים מן המצוות החביבות ביותר על עם ישראל. בפסוק "ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם" (ט"ו ל"ח) אנו מצווים על מצוות ציצית ובפסוק "ראשית עריסתכם חלה תרימו תרומה" (ט"ו כ') אנו מצווים על מצוות הפרשת חלה. על גבי שתי מצוות חביבות אלה נכתבו כאמור תילים תילים של סוגיות מכל הש"ס והפוסקים. נתבונן אפוא, באחת מתוקה במיוחד, הכורכת את שתיהן יחדיו בנושא "ביטול ברוב".

איתא במס' חלה (פ"ג מ"ז) "העושה עיסה מן החיטים ומן האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ויוצא בה אדם יד"ח בפסח ואם אין בה טעם דגן אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה יד"ח בפסח". וכתב הר"ש והברטנורא דמתניתין איירי אפי' כשאין בחיטים כשיעור חלה. בירושלמי (חלה פ"ק ה"א) לומדים שהמקור לכך שרק חמשת מיני דגן חייבים בחלה הוא שרק חמשת מינים אלו יכולים לבוא לידי מצה וחמץ. בהמשך הגמ' מבררת על היכולת של מינים אחרים לבוא לידי מצה וחמץ כאשר הם מתערבים עם העיסה. ולמסקנת הגמ' מבואר דדינא דמתני' אינו אלא באורז וחיטים ורק לחיטים יש יכולת לגרור איתם לחייב בחלה ורק יחד עם אורז. וכך פסק להלכה הט"ז בשם הב"י (יו"ד סי' שכ"ד).

מסתפק הגר"ש רזובסקי (זכרון שמואל סי' י') מה יהיה הדין שהדגן הוא רוב ושאר מינים הם המיעוט ובדגן אין שיעור חמשת רבעים כדי לחייב בחלה, האם עיסה שכזאת חייבת בחלה. למעשה מבואר בירושלמי (פ"ג ה"ה) שגם ברוב דגן וגם במיעוט דגן שמעורב עם מינים אחרים, העיסה חייבת בחלה. אבל אכתי י"ל דהירושלמי איירי כשיש בדגן שיעור כדברן שמעון בן גמליאל שאומר דעולם אינה חייבת עד שיהא בה דגן כשיעור. אבל כאשר אין בדגן שיעור יש להסתפק האם המיעוט משאר מינים מצטרף לשיעור חמשת רבעים על מנת לחייב בחלה ובכהאי גוונא לומר דיש ביטול ברוב.

אפשר לדון בזה על פי מה שכתב העונג יו"ט (או"ח סי' ד') בענין אם נתערבו חוטין שלא נטוו לשם ציצית בחוטין שנטוו לשם ציצית, האם מותר להטיל אותם בבגד ד' כנפות. ועיקר דבריו שם שיש לומר דלא מהני ביטול "אלא להסיר חסרון המתבטל כגון פסול או איסור, אבל לא ששייג המתבטל מעלת המבטל". ואולי י"ל דהוא הדין לסוגיא דידן, שבאמת לא שייך ביטול ברוב כיוון שרק חמשת המינים חייבים בחלה ושאר המינים פטורים אז אין המיעוט המתבטל מקבל דין הרוב להתחייב בחיוב חלה, כיוון דלענין חיוב חלה צריך שיהא דווקא מחמשת המינים.

והנה ברמב"ן הל' חלה (אות י"ד) כותב "היכא דרובא וטעמא דגן ואית בה שיעורא מדגן קסבר רב הונא דכולהו חייבין, אלא ודאי שאם עשה עיסה ויש בה כשיעור מחמשת המינים ועירב בה אחד מכל שאר המינים אזלינן בתר רובא, ואי רובא וטעמא דגן, חייבת. ואי לית בה רוב דגן לאו לחם הוא ופטורה, וכן הלכתא, עכ"ל. למעשה רואים מדברי הרמב"ן בהדיא שדווקא היכן שיש מהדגן כשיעור העיסה חייבת בחלה. אבל היכן שאין כשיעור אפילו שהדגן הוא רוב, העיסה פטורה מחלה. ועל דברי הרמב"ן הללו, באמת שואל במקום המהרי"ט אלגאזי (יד) למה לא נדון את המקרה הזה בביטול ברוב ויצטרף גם המיעוט לשיעור, ומסיק בסוף דבריו שגם אם נאמר דאף לענין איסור אמרינן כיון שבטל ברוב נעשה הכל היתר, מ"מ לענין חיוב חלה כיון דמאורייתא פחות משיעור פטור, אינו מצטרף מיעוט הפטור מצד עצמו לחייב, דע"י הביטול שנתבטל ברוב אינו מביא לה חיוב חלה, עי"ש.

שבת שלום ומבורך,

יואב אברהם כהן

כולל תורת משה.

הקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא לאור פיזיקה מודרנית

בריאית העולם על כל פרטיה ופרטי פרטיה ועל כל ברואיה נעשתה על פי האמור בתורה-

"הקב"ה הסתכל באורייתא וברא עלמא". זאת אומרת המילה קדמה לבריאה.

אני מציע "להסביר" את האמור לאור ובעזרת "לבוש" של תיאוריה מדעית הנקראת אינפורמציה שפותחה לאחרונה.

לפני שאתחיל בהסבר אבהיר את התאורית אינפורמציה ואת המושגים הקשורים בה.

באופן גס ניתן לחלק את התפתחות הפיזיקה לשלוש תקופות.

-בתחילה (פיזיקה קלאסית) טענה שהכל מורכב מחלקיקים.

-בתקופה השנייה הפיזיקה טענה שהכל הם שדות שאנרגיה זה סוג של חומר (לפי הנוסחה הידועה של איינשטיין, היום ניתן לקבל אנרגיה מחומר (אנרגיה אטומית) וגם הצליחו מאנרגיה לקבל חלקיקים (חומר).

-בתקופתנו אנו, יותר ויותר פיזיקאים מאמינים שהאינפורמציה היא יסוד הכל. כפי שאמר אחד הפיזיקאים המובילים -הכל מביט (ביט יחידת אינפורמציה) it from bit

אז מה זאת אינפורמציה ? לפני שאדון על אינפורמציה אסביר מושג הקשור בו הנקרא אנטרופיה.

חוק האנטרופיה ידוע גם כחוק השני של התרמודינמיקה- ענף בפיזיקה, העוסק בחקר אנרגיה וחום.

החוק קובע שבמערכת סגורה האנטרופיה (שהיא מתארת את מעברי החום) יכולה רק לעלות.

מושג האנטרופיה מופיע גם בענף אחר של פיזיקה, הנקרא פיסיקה סטטיסטית.

הוכח שהגדרות של האנטרופיות השונות מתלכדות. מה שמאפיין את האנטרופיה זה הקשר שלה לסדר:

ככל שאנטרופיה גדלה, האי-סדר עולה. למשל, אם נראה שתי תמונות, שבאחת נראית כוס שלמה ובשניה שברים ורסיסים (כאשר ברור ששברים הם יותר אי-סדר מכוס השלמה), אנו בטוחים שהכוס השלמה, המערכת המסודרת, קדמה לשברים (האי-סדר). והסיבה לכך היא שאנטרופיה או אי-סדר יכולים רק לעלות. זאת הסיבה שהחומר מתכלה כולל גוף האדם. ובחוק אנטרופיה אפשר לראות כיוון הזמן מעבר לעתיד.

ככל שאי הוודאות אודות האובייקט הנחקר גדולה יותר (אנטרופיה גדולה), האינפורמציה קטנה, ולהיפך.

במילים אחרות, האנטרופיה מקבלת ערך מינימלי כאשר האי-ודאות היא מינימלית, עד כה אין הגדרה מדעית למושג האינפורמציה (ידיעה), למרות זאת באופן אינטואיטיבי אנו מבינים.

"אינפורמציה (ידיעה) היא התוכן שאנו קולטים מהעולם החיצוני, בתהליך ההכרה של העולם".

מרמז על האובייקטיביות של הידיעה ללא תלות בתודעת האדם. ניתן להתייחס לאינפורמציה כאפיון של אובייקט הנחקר (או מערכת). כאשר הידיעה אודות המערכת היא מרבית האנטרופיה של המערכת היא מינימלית ושווה לאפס.

אם כן, יש לעובדה הזאת מסקנה מרחיקת לכת –ככל שהידיעה אודות המערכת מרבית, המערכת תמצא באנטרופיה השווה לאפס, שפירושה סדר מירבי.

נסכם את הנאמר במילים פשוטות. כל גוף (כל מערכת) מכילה אינפורמציה אודותיה.

כל גוף מורכב (מערכת) מורכבים מאטומים (מולקולות) שמתנגשים זה בזה. המיקומים של האטומים (מולקולות) מהירותם וכו' זאת האינפורמציה שהגוף מכיל. ניתן למדוד אותה באופן עיקרוני. (יחידת מדידה נקראת ביט). ביט אינפורמציה מוגדר בעזרת מספרים (אותיות). האינפורמציה החסרה (הלא מתגלית לנו) אודות המערכת נקראת אנטרופיה. לעולם לא ניתן לדעת את כל האינפורמציה אודות המערכת (לא ניתן לדעת את מהותה). במאמר מוסגר, רמב"ם ביסודות התורה כותב – "הקב"ה מכיר ויודע אותה כמו שהיא ואנו ידעין בדעה שהיא חוץ ממנו.. הוא היודע הוא הידוע והוא הדעה עצמה. מה שמאפיין את הגוף (המערכת) שאינפורמציה שבה גדלה, בגלל מספר סיבות, בין השאר בגלל גדילת התנגשויות בין האטומים (מולקולות) יחד עם זאת האינפורמציה החסרה (האנרופיה) היא גם גדילה. זאת אומרת עם הזמן האי-ידיעה שלנו (הבורות) גדלה.

לסיכום: מתייחסים לאינפורמציה כ"יש" אובייקטיבי, בדומה לחומר, אנרגיה וכו'. במילים אחרות, האינפורמציה אינה תלויה בצופה, אלא היא תכונה פיזיקאלית אימננטית של כל מערכת. כפי שלא ניתן לומר, שגוף פיזיקאלי נושא מסה, אלא הוא בעל מסה. כך מערכת פיזיקאלית (שגוף הוא מקרה פרטי שלו), לא נושאת אינפורמציה, אלא היא בעלת אינפורמציה.

לסיכום, יותר ויותר פיזיקאים מאמינים שהאינפורמציה הוא יסוד לכל. בתחילה הייתה רק אינפורמציה. כאשר התרחשה אינטראקציה של מערכת בעלת האינפורמציה המלאה, לפני הבריאה) עם תת מערכת (שהיא הבריאה) חלק מאינפורמציה "דלפה" לתוך המערכת (הבריאה) ומאותו החלק נוצרו האנרגיה והחומר.

שבת שלום,

שמריהו קידר

מילה מן הפרשה

פרשת המרגלים היא הסיפור המרכזי בפרשה.

משה שולח שנים-עשר אנשים מראשי העם לתור את הארץ – להכיר אותה ואת היושבים בה. כשחוזרים המרגלים הם מספרים בשבחה של הארץ, אך אומרים שהעמים היושבים בארץ חזקים, ובני ישראל לא יוכלו לכבוש אותה מידיהם.

(במדבר יג, לג): "ושם ראינו את [הנפילים](#) בני ענק מן [הנפילים](#) ונהי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם".

=רש"י פירש על המילה: "הנפילים" – "ענקים שנפלו מן השמיים בימי דור אנוש". כלומר, אנשים ממש גדולים.

=הבכור שור פירש – "אנשים מופלאים". מכיוון שכל מי שרואה אותם מופלא עליהם ומפחד מגובהם.

=העמק דבר פירש: חוץ מהנפילים עצמם היה א' מיוחד בהם שמו ענק והנפילים היו בניו.

=חזקוני פירש: נפילים מלשון "הר נופל" כי היו גבוהים כמו הר נופל.

ומה הפירוש שלכם?

יסודות יומא: הקטרת הקטורת

סדרת שעורים ללימוד בעיון של הסוגיות המרכזיות של מסכת יומא.

מלמד: הרב שלמה ליפשיץ, ישיבת הר-עציון.

השיעורים מקיפים ובהירים, מציעים העמקה למדנית ושיטתית בנושאי הדף היומי, ופתוחים לגברים ולנשים. כל שיעור ניתן להבנה גם בפני-עצמו. יום א', כ'ו בסיון, 6/6/2021, 21:30-22:15

זום:

<https://us02web.zoom.us/j/87155829001?pwd=UFRPN1lzRU1QM3VmZFBxRjZ0aDQrUT09>

קבוצת ווצאפ למקורות, להעמקה, להקלטות ולעדכונים:

<https://chat.whatsapp.com/HzpJdpLOUPI2QwsCINTwms>

להצטרפות ניתן לפנות גם ליוסי מונזון: 054-778-4823

סדרת השיעורים המקוונים מוקדשת לעילוי נשמתה של בת קהילת שוהם, שיר מונזון ע"ה

מזל טוב!

**לאריאל ושרונה גולדנברג
לאירועי הבת
תמר עב"ל אנטון!**

חניכים והורים יקרים ה' עמכם!

זמני השבת:
22:30 פעולת חב"ב

וביום השבת:
18:00 מפקד חב"ב
18:15 מפקד חב"א

שבת שלום,
סגל הסניף ושירה הקומונרית

פרשת שלח

**שיר ליום השבת
עם הרב סתיו**

**מבט חדש על שירי השבת
ורעיון חסידי משמעותי לפרשה**

**מדי יום חמישי בשעה 21:30
בזום ובדף הפייסבוק: "רבנות מקומית שוהם"
השבוע: שיר הכבוד - אנעים זמירות - באומר ובצליל**

בית מדרשישי ע"ש אלון טבח

סוגיות רוחניות בפרשת השבוע עם הרב סתיו

מתקיים מדי יום שישי בשעה 8:00 בזום

נושא השבוע:

פרשת שלח -

על מרגלים והפרשת חלה

חידון עפ"י הא' - ב' לפרשת שלח לך.

נכתב ע"י דיוה מונסונגו.

א. מילדי הענק.

ט. כלב ויהושע קרעו בגדיהם ואמרו..

ע. כלב השקיט את העם וקרא...

ב. כך כינו המרגלים את הערים בארץ.

י. משבעת העמים.

פ. חוט מפותל.

ג. נשיא שבט מנשה שנשלח לתור את הארץ.

כ. היתה בו רוח אחרת.

צ. רואים אותו וזוכרים מצוות ה'. על איזו מצוה מדובר?

ד. התרים את הארץ הוציא עליה...

מ. אותו רגמו באבנים על היותו...

ק. משם נשלחו המרגלים ולשם חזרו.

ה. כך הוא נקרא לפני שמשנה את שמו.

נ. כך נקרא המקום בו כרתו המרגלים אשכול.

ר. ממידותיו של הקב"ה.

ו. אביו של נשיא שבט נפתלי.

ס. משה מבקש מהקב"ה שיסלח לעם.

ש. נשיא שבט שמעון שנשלח לתור את הארץ.

ז. בנחל אשכול אותה כרתו.

הקב"ה משיב למשה..

ת. במוט נשאו אותה. משבעת המינים פריה.

ח. מרימים אותה תרומה מהעיסה.